

HDY-1601100102010300 Seat No. _____

M. A. (Sem. I) (CBCS) (W.E.F.-2016) Examination

November / December – 2017

Sanskrit

(दर्शन) (Darshana)

(Common Paper For 2015-16)

(New Course)

अन्नंभट्टविरचितः – तर्कसंग्रहः ।

सदानंदविरचितः – वेदांतसारः ।

Time : 2½ Hours]

[Total Marks : 70

- १ नीचेनामांथी कोष्ठपश्च ७ स्पष्ट रीते सभज्जवो : १४
- 1 Explain clearly any **two** of the following : 14
- (१) उष्णस्पर्शवत्तेजः । तच्च द्विविधम् – नित्यमनित्यं च ।
- (२) श्रोत्रग्राह्यो गुणः शब्द । आकाशमात्रवृत्तिः । स द्विविधः ।
- (३) असाधारणं कारणं करणम् ।
- (४) इन्द्रियार्थसन्निकर्षः षड्विधः ।
- २ नीचेनामांथी कोष्ठपश्च ७ गद्यभंडनो आवश्यक विवरण सह अनुवाद करो : १४
- 2 Translate with necessary notes any **two** of the following : 14
- (१) तत्रानुबन्धो नामाधिकारिविषयसम्बन्धप्रयोजनानि । अधिकारी तु विधिवदधीतवेदवेदाङ्गत्वेनायाततोऽधिगताखिलवेदार्थोऽस्मिन् जन्मनि जन्मान्तरे वा काम्यनिषिद्धवर्जनपुरःसरं नित्यनैमित्तिकप्रायश्चित्तोपासनानुष्ठानेन निर्गतनिखिलकल्मषतया नितान्तनिर्मलस्वान्तः साधनचतुष्टयसम्पन्नः प्रमाताः ॥
- (२) असर्यभूतायां रज्जौ सर्पारोपवद्वस्तुन्यवस्त्वारोपोऽध्यारोपः । वस्तु सच्चिदानन्दानन्ताद्वयं ब्रह्म । अज्ञानादिसकलजडसमूहोऽवस्तु । अज्ञानं तु सदसद्भ्यामनिर्वचनीयं त्रिगुणात्मकं ज्ञानविरोधि भावरूपं यत्किञ्चिदिति वदन्त्यहुमज्ञ इत्याद्यनुभवात् “देवात्मशक्तिं स्वगुणैर्निगूढान्” इत्यादिश्रुतेश्च ॥

- (३) बुद्धिर्नाम निश्चयात्मिकान्तः करणवृत्तिः मनो नाम संकल्पविकल्पात्मिकान्तः करणवृत्तिः । अनयोरेव चित्ताहंकारयोरन्तर्भावः । एते पुनराकाशदिगतसात्त्विकांशेभ्यो मिलितेभ्यः उत्पद्यन्ते । एतेषां प्रकाशात्मकत्वात् सात्त्विकांशकार्यत्वम् । इयं बुद्धिर्ज्ञानेन्द्रियैः सहिता विज्ञानमयकोशो भवति ॥
- (४) अतिप्राकृतस्तु 'आत्मा वै जायते पुत्र' इत्यादिश्रुतेः स्वस्मिन्निव स्वपुत्रेऽपि प्रेमदर्शनात्पुत्रे पुष्टे नष्टे चाहमेव पुष्टो नष्टश्चेत्याद्यनुभवाच्च पुत्र आत्मेति वदति । चार्वाकस्तु 'स वा एष पुरुषोऽन्नरसमय' इत्यादिश्रुतेः प्रदीप्तगृहात्स्वपुत्रं परित्यज्यापि स्वस्य निर्गमदर्शनात्स्थूलोऽहं कृशोहमित्याद्यनुभवाच्च स्थूलशरीरमात्मेति वदति ।

- ३ तर्कसंग्रह अनुसार प्रमाश विचार सविस्तर यर्थो. १४
- 3 Discuss in detailed 'प्रमाणविचार' according to तर्कसंग्रह. 14
- अथवा / OR**
- ३ हेत्वाभासनी व्याख्या आपी कोर्षपश भे हेत्वाभास विशे नोंध लभो. १४
- 3 Explain fully the meaning of हेत्वाभास and write notes on any two हेत्वाभास's. 14
- ४ वेदान्तसारमां निरूपित 'साधनचतुष्टयम्' सविस्तर सभज्ञवो. १४
- 4 Explain fully 'साधनचतुष्टयम्' as described in वेदान्तसार. 14
- अथवा / OR**
- ४ वेदान्तसारमां निरूपित 'पञ्चीकरणप्रकारः' वर्णवो. १४
- 4 Describe the 'पञ्चीकरणप्रकारः' described in वेदान्तसार. 14
- ५ नीयेनामांथी कोर्षपश भे उपर टूंकनोंध लभो : १४
- 5 Write short notes any **two** of the following : 14
- (9) पंचकर्माणि ।
- (२) अभावश्चतुर्विधः ।
- (३) अज्ञानस्य आवरण-विक्षेपशक्तिद्वयी ।
- (४) शिष्यस्य गुरोश्च कर्तव्यप्रदर्शनम् ।